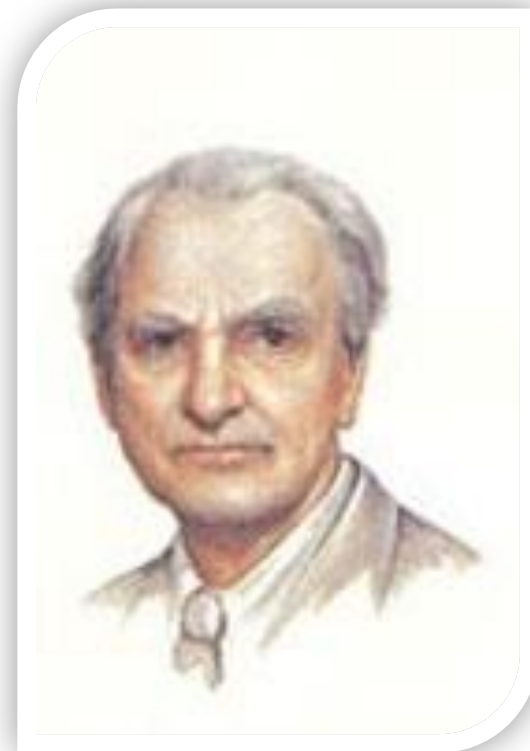

Iš ciklo „Portretai“

Skirta 125-osioms gimimo metinėms

**„Paulius
Galaunė –
dailėtyrininkas,
muziejininkas,
grafikas“**

(1890 – 1988)

*Parengė:
Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyr. bibliotekininkė
Daiva Jucikaitė, 2015.*

Paulius Galaunė –

**Lietuvos dailės istorikas ir kritikas,
grafikas, lietuvių profesionalios
muziejininkystės pradininkas,
nusipelnęs meno veikėjas, pedagogas**

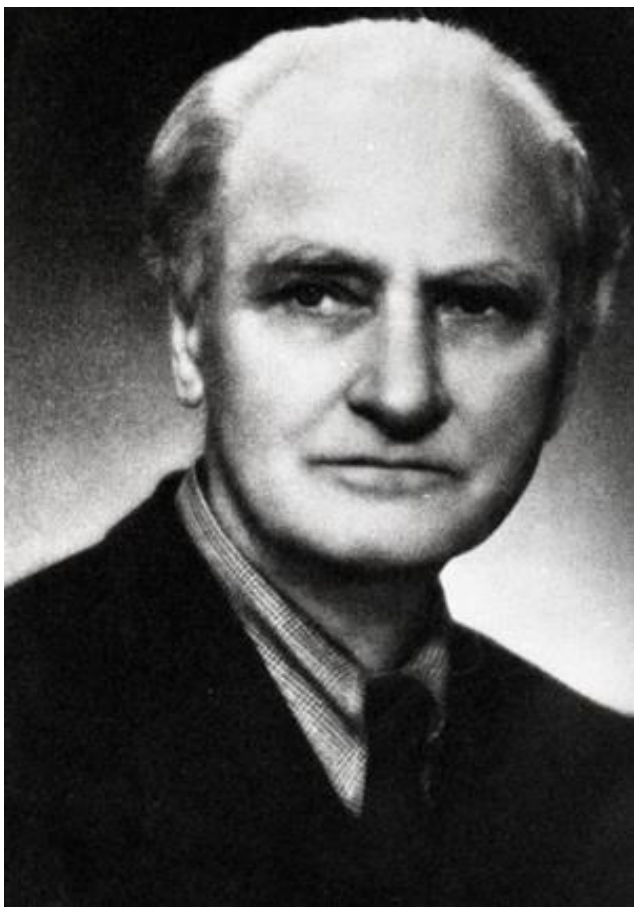
Tikrasis vardas Povilas, slapyvardis – Visuomis, Paulius Trakelis.

Gimė 1890 m. sausio 25 d. Pagelažiuose, Ukmergės apskritis.

Mirė 1988 m. spalio 18 d. Kaune.

Palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

„BIOGRAFIJA“

Tėvas pašto kalvis **Konstantinas Galaunė** (Holovnia) kaustė arklius, meniškais metalo ornamentais apkaustydavo kraitines skrynias, gamino spynas ir apkaustus senoviniams ginklams. K. Galaunė buvo kadaise garsios bajorų giminės, gavusios karaliaus privilegiją ir turėjusios herbą, ainis. **Motina Emilija Rutkauskaitė** dirbo pas ūkininkus, buvo žinoma apylinkės verpėja, margaspalvių drobių audėja. **Šeimoje gimė dešimt vaikų, užaugo penkios dukterys ir trys sūnūs.**

„BIOGRAFIJA“

1918 m. susipažino su Adele Nezabitauskaite, garsios Nezabitauskių-Zabičių giminės atžala. 1919 m. sausio 12 d., po kelių mėnesių draugystės, juos sutuokė kunigas Juozas Tumas-Vaižgantas. 1962 m. žmonai mirus 1967 m. vedė antrą kart, žmona Kazimiera Galaunienė.

Paulius Galaunė **1919–1923** m. dirbo Valstybės muziejuje Kaune. Dėstė Aukštuosiuose piešimo kursuose. **1920 m. vienas Lietuvių kūrėjų meno draugijos įkūrėjų ir narys.**

Q. Nezabitauskaitė-Galaunienė
Dainiškė | Soper.

**Adelė Nezabitauskaitė-
Galaunienė**

„BIOGRAFIJA“

P. Galaunė lankė Veprių liaudies mokyklą, kurioje buvo dėstoma rusų kalba. Mokyklą baigė **1902** m., trejų metų kursą išklausęs per dvejus metus. **1904** m. išvyko į Peterburgą, įstojo į realinės gimnazijos ketvirtąją klasę. **1910–1913** m. studijavo Peterburgo psichoneurologinio instituto Humanitarinių mokslų fakultete. **1910–1912** m. lankė Dailei skatinti draugijos piešimo mokyklą, mokėsi privačiose dailės studijose, dalyvavo pirmosiose Lietuvių dailės parodose, dirbo žurnale „Aušrinė“. Po Pirmojo pasaulinio karo Sankt Peterburge (Rusija) rūpinosi Lietuvos kultūros paminklų registravimu ir grąžinimu į Lietuvą. Grįžęs iš Rusijos **1918–1919** m. dėstė Vilniaus gimnazijoje.

„Pauliaus Galaunės – muziejinė veikla

- 1923–1924 m. gyveno Paryžiuje, studijavo Luvro mokykloje.
- Grįžęs į Lietuvą rūpinosi išlikusių meno kolekcijų rinkimu, išvežtų dailės ir kultūros vertybių grąžinimu Lietuvai, Čiurlionio galerijos įsteigimu, jos rūmų statyba; 1924–1936 m. šios galerijos vedėjas,
- 1936–1944 m. Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus, 1944–1949 m. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius.
- Antrojo pasaulinio karo metais rūpinosi Čiurlionio muziejaus vertybių išsaugojimu.

„Pauliaus Galaunės – muziejinė veikla

1919–1925 m. ir 1930–1935 m. Valstybės archeologijos komisijos narys. Teikė visokeriopą paramą Lietuvos kraštotyros muziejams, buvo jų mokslinių tarybų narys. 1930 m. vienas iš Knygos mėgėjų draugijos įkūrėjų. 1935–1940 m. TSRS tautų kultūrai pažinti draugijos narys.

Surengė liaudies meno kūrinių parodas Italijoje (1925 m.), Prancūzijoje (1927 m.), Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje (1931 m.), rengė (su kitais) lietuvių profesionaliosios dailės ekspozicijas Paryžiaus (1937 m.), Niujorko (1939 m.) pasaulinėse parodose. Pirmasis inicijavo bažnytinio meno, ekslibrisų parodas Lietuvoje ir užsienyje (1928 m. Belgija). Rūpinosi istorijos, archeologijos, architektūros paminklų apsauga. Kaupė, tyrė, sistemino tautodailės ir profesionaliosios dailės kūrinius.

„Pauliaus Galaunės – pedagoginė veikla“

- 1925–1939 m. Vytauto Didžiojo universiteto (iki 1930 m. Lietuvos universitetas), 1940–1951 m. – Vilniaus universiteto dėstytojas.
- 1940–1946 m. Meno istorijos, 1947–1949 m. Muzeologijos katedros vedėjas.
- 1945–1950 m. Vilniaus dailės instituto dėstytojas, nuo 1925 m. docentas.
- Mokėjo rusų, lenkų, prancūzų, vokiečių ir anglų kalbas.

„Pauliaus Galaunės kūryba“

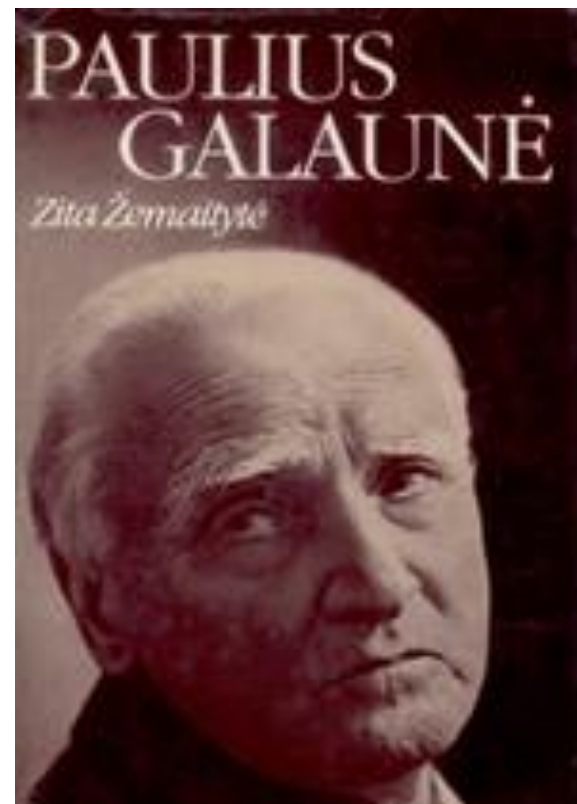
- P. Galaunė formavo nacionalinės dailės istorijos ir kritikos profesinius pagrindus.
- Sukūrė fantastinio turinio, secesijos bruožų grafikos kūrinių, knygų viršelių ir iliustracijų, vinječių, ekslibrisų, pašto ženklų, apipavidalino žurnalų ir knygų.
- 1910–1987 m. paskelbė 430 publicistinių, mokslinių straipsnių bei studijų įvairiais Lietuvos dailės ir kultūros klausimais.
- Išleido M. K. Čiurlionio, Mečislovo Bulakos, Aleksejaus Kravčenkos, Adomo Galdiko kūrinių katalogų.

**„Pauliaus
Galaunės
parengtos ir
išleistos
knygos“**

- Lietuvių kryžiai, 1926 m.,
- Ex-librisas Lietuvoje, 1926 m.,
- Vilniaus meno mokykla, 1928 m.,
- Lietuvių liaudies menas, Kaunas, 1930 m., švedų kalba su J.Vienožinskiu 1931 m.; prancūzų kalba 1934 m.
- Lietuvių liaudies skulptūros problemos, 1932 m.,
- Lietuvos knygos meno raidos metmenys 16-17 a., 1941 m.,
- Lietuvos grafika XVI a. – XIX a. / Lietuvių kultūros istorija t. 3, 1961 m.
- Senosios tapybos katalogas, sudarė, 1926 m.,
- Lietuvių liaudies raižinių katalogas, sudarė, 1927 m.
- Lietuvių liaudies menas, 6 albumai, parengė, 1956–1968 m.
- Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, straipsnių rinkinys, su kitais, 1938 m.

„Pauliaus Galaunės – įvertinimai“

- 1930 m. Prancūzijos Garbės legiono ordinas,
- 1931 m. Vytauto Didžiojo 4 laipsnio ordinas,
- 1932 m. Latvijos Trijų Žvaigždžių ordinas,
- 1938 m. Švedijos karaliaus 3-ojo laipsnio Vazos ordinas,
- 1938 m. Belgijos karaliaus Leopoldo II ordino Komandoro laipsnis
- 1960 m. LTSR nusipelnęs meno veikėjas,
- 1970 m. LTSR valstybinė premija,
- 1970 m. LTSR liaudies dailininkas.

„Pauliaus Galaunės atminimo įamžinimas“

- 1976 m. LTSR Kultūros ministerija įsteigė **Respublikinę Pauliaus Galaunės vardo premiją**, skirtą geriausiems Lietuvos tautodailininkams.
 - Lietuvos kino studijoje sukurtas dokumentinis filmas „**Paulius Galaunė**“ (rež. Stasys Dargis).
 - 1990 m. sausio 27 d. minint P. Galaunės 100-ąsias gimimo metines, Pageležiuose, prie kelio Jonava – Ukmergė pastatytas tautodailininko Rimo Zinkevičiaus sukurtas **stogastulpis**.
 - 1990 m. ant namo Kaune (Vydūno al. 2) atidengta **memorialinė lenta** (skulptorius Stasys Žirgulis).
 - 1993 m. **Aleksote jo vardu pavadinta gatvė**.
 - 1996 m. gruodžio 14 d. **A. ir P. Galaunių namuose**, pastatytuose 1934 m. (projekto aut. Architektas Arnas Funkas, tech. priežiūrą vykdė inž. Nikolajus Mačiulskis), **atidarytas muziejus**. Šiuose namuose ilgą laiką gyveno Nepriklausomybės akto signataras, diplomatas ir valstybės veikėjas Kazys Bizauskas (1892–1941).
- 2000 11 23** Kauno ekslibrisininkų **klubui** suteiktas lietuvių ekslibriso patriarcho Pauliaus Galaunės vardas.

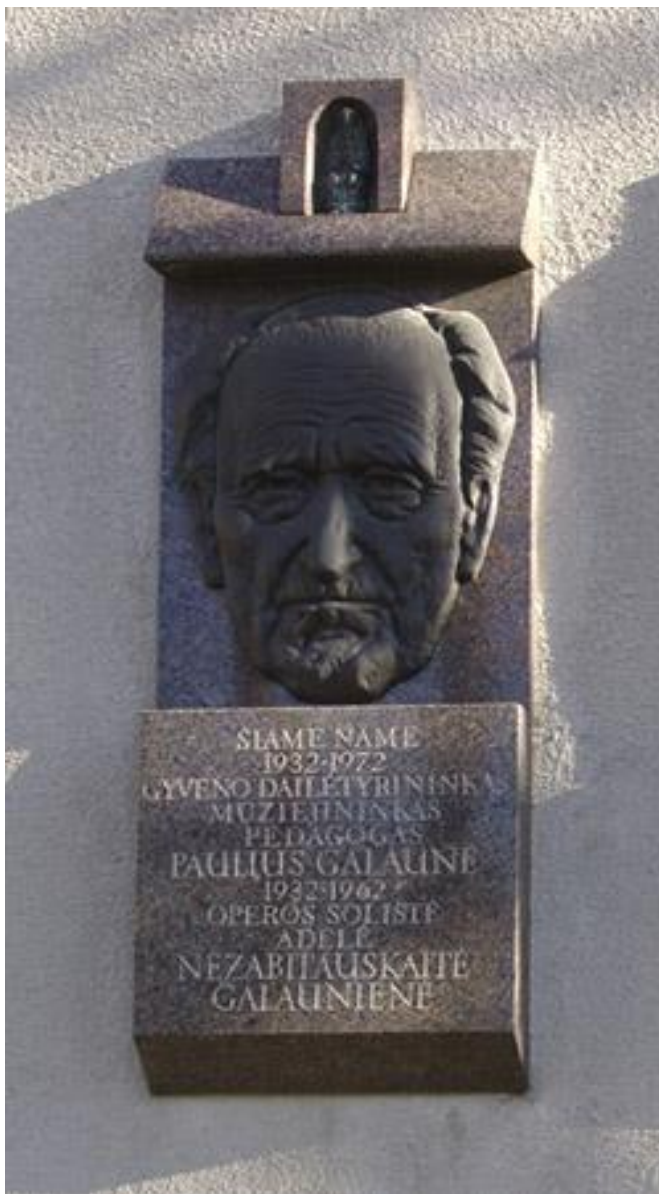
„Pauliaus Galaunės – kultūrinė veikla“

Lietuvių meno kūrėjų draugijos valdyba

Iš kairės: Maironis, **Paulius Galaunė**,
Juozas Naujalis, Balys Sruoga,
Antanas Sutkus, Faustas Kirša, Stasys
Šilingas. Kaunas, 1920 m.

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai

1990 01 25 ant 1932 m. pagal A. Funko projektą pastatyto jo namo (Vydūno al. 2) atidengta memorialinė lenta su įrašu: „Šiame name 1932–1972 m. gyveno dailėtyrininkas, muziejininkas, pedagogas Paulius Galaunė, 1932–1962 m. operos solistė Adelė Nezabitauskaitė-Galaunienė“ (skulpt. Stasys Žirgulis).

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai

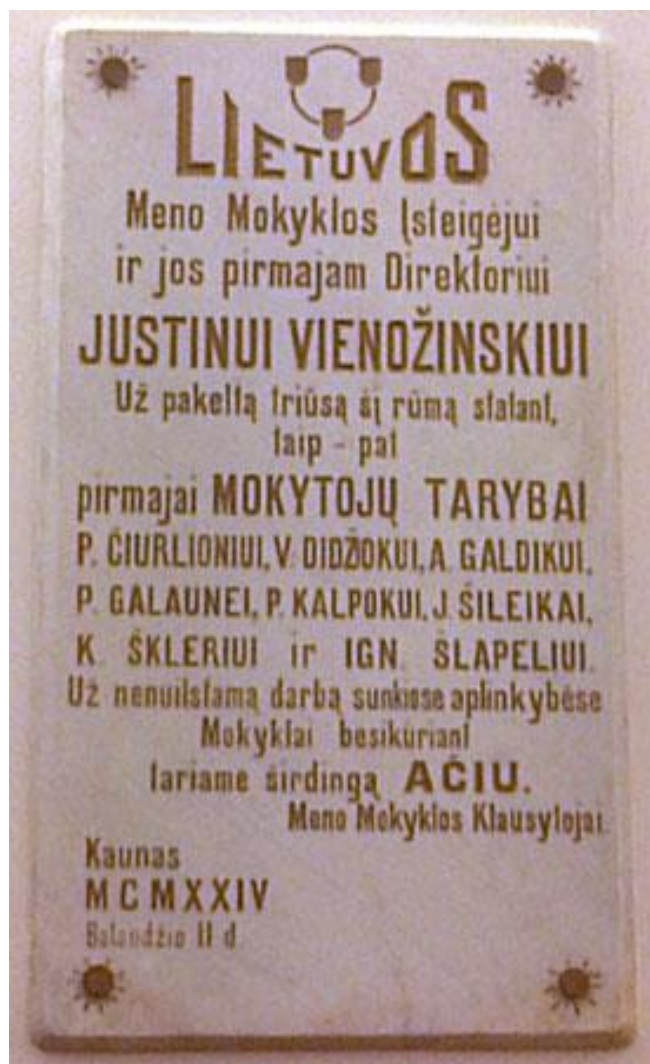

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai

2012 02 15 Kauno Senamiestyje, ant pastato (T. Daugirdo g. 4) atidengta grupinė memorialinė lenta: „Čia gyveno žymūs lietuvių kultūros ir visuomenės veikėjai Jonas Garalevičius, Paulius Galaunė, Vladas Putvinskis, Juozas Tallat-Kelpša“ (skulpt. Vytautas Narutis).

1924 04 11 Meno mokyklos direktoriui mokiniai įteikė marmurinę **atminimo lentą** su užrašu „Lietuvos / Meno Mokyklos Įsteigėjui / ir jos pirmajam Direktoriui / Justinui Vienožinskiui / Už pakeltą triūsą šį rūmą statant, / taip - pat / pirmajai Mokytojų tarybai / P. Čiurlioniui, V. Didžiokui, A. Galdikui, / **P. Galaunei**, P. Kalpokui, J. Šileikai, / K. Škleriui ir Ign. Šlapeliui. / Už nenuilstamą darbą sunkiose aplinkybėse / Mokyklai besikuriant / tariame širdingą ačiu. / Meno Mokyklos Klausytojai. / Kaunas / MCMXXIV / Balandžio II d.“, kuri ir dabar puošia Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų fakulteto 2-ajame aukšte esančios salės sieną

Kazimiera Galaunienė savo vyrą profesorių **Paulių Galaunę** prisimena kaip ypatingą žmogų, ištikimą savo sąžinei ir moralinėms vertybėms. Profesionalios muziejininkystės pradininkas Lietuvai dovanojo nacionalinės dailės istorijos ir kritikos profesinius pagrindus, grafikos darbus, parengtus šešis „Lietuvių liaudies meno“ albumus, beveik penkis šimtus publicistinių, mokslinių straipsnių bei studijų įvairiais Lietuvos dailės ir kultūros klausimais.